

TRUMP'IN AZİL SÜRECİ SONRASI AMERİKAN SİYASETİ

HASAN YÜCEL

SETA | ANALİZ

MART 2020 · SAYI 312

TRUMP'IN AZIL SÜRECİ SONRASI AMERİKAN SİYASETİ

HASAN YÜCEL

COPYRIGHT © 2020

Bu yayının tüm hakları SETA Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı'na aittir. SETA'nın izni olmaksızın yayının tümünün veya bir kısmının elektronik veya mekanik (fotokopi, kayıt ve bilgi depolama vd.) yollarla basımı, yayımı, çoğaltılması veya dağıtımını yapılamaz. Kaynak göstermek suretiyle alıntı yapılabilir.

SETA Yayınları

ISBN: 978-625-7040-25-9

Uygulama: Erkan Söğüt

Baskı: Turkuvaz Haberleşme ve Yayıncılık A.Ş., İstanbul

SETA | SİYASET, EKONOMİ VE TOPLUM ARAŞTIRMALARI VAKFI

Nenehatun Cd. No: 66 GOP Çankaya 06700 Ankara TÜRKİYE

Tel: +90 312 551 21 00 | Faks: +90 312 551 21 90

www.setav.org | info@setav.org | @setavakfi

SETA | İstanbul

Defterdar Mh. Savaklar Cd. Ayvansaray Kavşağı No: 41-43

Eyüpsultan İstanbul TÜRKİYE

Tel: +90 212 395 11 00 | Faks: +90 212 395 11 11

SETA | Washington D.C.

1025 Connecticut Avenue, N.W., Suite 410

Washington D.C., 20036 USA

Tel: 202-223-9885 | Faks: 202-223-6099

www.setadc.org | info@setadc.org | @setadc

SETA | Kahire

21 Fahmi Street Bab al Luq Abdeen Flat No: 19 Cairo EGYPT

Tel: 00202 279 56866 | 00202 279 56985 | @setakahire

SETA | Berlin

Französische Straße 12, 10117 Berlin GERMANY

Tel: +49 30 20188466

SETA | Brüksel

Avenue des Arts 27, 1000 Brussels BELGIUM

Tel: +3226520486

İÇİNDEKİLER

ÖZET	7
GİRİŞ	8
UKRAYNA MESELESİ	8
SORUŞTURMA EVRESİ	10
YARGI SAFHASI	15
AZİL SÜRECİ SONRASINDA AMERİKAN İÇ SİYASETİ	19
SONUÇ	21

YAZAR HAKKINDA

Hasan Yücel

Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde lisans (2014) ve Belçika'da College of Europe'ta Avrupa Hukuku yüksek lisans (2015) eğitimini tamamladı. Hollanda'da eski Yugoslavya için kurulan Uluslararası Ceza Mahkemesinde (ICTY) sekiz ay staj yaptı. 2016'da Çin'de Beijing Normal University'de altı ay süreyle araştırmacı olarak çalıştı. Universiteit van Amsterdam'da uluslararası hukuk alanında doktora programına devam eden Yücel, SETA Washington DC'de araştırmacı olarak çalışmaktadır.

ÖZET

Bu analizde Başkan Trump aleyhinde yürütülen azil sürecinde yaşanan gelişmeler ve bunların Amerikan siyasetine yansımaları tartışılmaktadır.

ABD Başkanı Trump aleyhinde yürütülen azil süreci 5 Şubat 2020'de Senatoda yapılan oylama ile son buldu. Kırk sekiz senatör “görevi kötüye kullanmak”, kırk yedi senatör “Kongrenin işleyişini engellemek” gerekçeleriyle Başkan Trump'ın suçlu olduğu yönünde oy kullandı. Trump'ın görevden azledilmesi için yeterli sayı olan altmış yediye ulaşamadığı için Başkan Trump azil sürecinden aklanarak çıktı. Senatoda Cumhuriyetçi Parti'nin çoğunlukta olması azil sürecinin en başından beri Trump lehine sonuçlanacağı sinyalini veriyordu. Azil süreci beklendiği gibi Trump için siyaseten olumlu sonlandı ve Amerikan iç politikasındaki bazı denklemlerin daha iyi anlaşılmasını sağladı.

Bu analizde öncelikle azil sürecinin başlamasına neden olan Ukrayna meselesine değinilerek Başkan Trump hakkındaki iddialara yer verilmektedir. Azil sürecinde yaşanan gelişmeler Washington'daki siyasi beklentiler ışığında aktarıldıktan sonra sürecin Kongre ve Başkanlığın seçimlere odaklandığı bir dönemde yapılmasının Kongre üyelerinin kararı üzerindeki etkisinden bahsedilmektedir. Son olarak da azil sürecinin Kongre ve Dışişleri Bakanlığı üzerindeki etkisi ve 2020 seçimlerine olan yansımaları tartışılmaktadır.

GİRİŞ

Eylül 2019'dan itibaren ABD'nin iç gündemi Başkan Donald John Trump aleyhinde yürütülen azil sürecine kilitlendi. "Görevi kötüye kullanmak" ve "Kongrenin işleyişini engellemek" suçlarından yargılanan Trump, Senatoda 5 Şubat 2020'de yapılan oylama sonucunda aklandı. Kongrenin üst kanadı olan Senatoda Cumhuriyetçi Parti'nin çoğunlukta olması sürecin bu şekilde biteceğine işaret ediyordu. Trump için olumlu bir şekilde biten azil sürecinin ABD'nin anayasal kurumlarının işleyişine ve önümüzdeki seçimlere etkisi önem arz etmektedir.

Bu analizde Trump'ın azil sürecinin hukuki ve siyasi boyutları tartışılmaktadır. Azil sürecinin başlamasına neden olan Ukrayna meselesi detaylandırılarak Temsilciler Meclisindeki azil soruşturması ve Senatodaki azil süreci irdelenmektedir. Bununla birlikte eski ABD başkanları aleyhinde yürütülen süreçlerle kıyaslanarak azil sürecinin Amerikan politikasındaki ve anayasa hukukundaki yerine değinilmektedir. Senato-

daki duruşmaları kısa sürede bitirmek isteyen Cumhuriyetçiler, Demokratlardan gelen tanıkların dinlenmesi talebini reddetmiştir. Temsilciler Meclisinde yapılan bütün oylamaların genel olarak parti çizgisinde sonuçlanması Trump'ın azli meselesinin partiler üstü bir konu haline gelmediğini göstermektedir. Son olarak Senatodaki duruşmalarda Demokratların ve Cumhuriyetçilerin takındığı tavra bakarak azil sürecinin genel olarak parti çizgisinde ele alındığı görülmektedir. Cumhuriyetçi Parti Senatörü Mitt Romney'nin Trump'ın görevden azledilmesine yönelik oy vermesi bu genel çıkarımın bir istisnasını oluşturmaktadır.

Eski Başkan Clinton'ın durumuna benzer şekilde azil süreci sonrasında aklanan Başkan Trump'ın onay oranı anketlere göre artmaktadır. Trump'ın önümüzdeki başkanlık seçimlerinde bu süreci gündeme getirerek kendi lehine kullanacağı öngörülmektedir. Trump'ın azli sorununun (başından beri partizan bir konu olarak ele alındığı gibi) önümüzdeki seçimlere kadar da Demokratların, Cumhuriyetçilerin ve Başkan Trump'ın sıkça dile getireceği bir mesele olması beklenmektedir.

UKRAYNA MESELESİ

Kongredeki azil sürecini başlatan olaylar dizisi 21 Nisan 2019'da Ukrayna'da yapılan seçimler sonucunda Volodymyr Zelensky'nin seçilmesinden hemen sonra başladı. Başkan Trump'ın şahsi avukatı Rudy Giuliani, Ukraynalı yetkililerle temasa geçerek ABD'nin iç politikasını ilgilendiren bir konuyu kendileriyle konuştu. Yürütülen soruşturma sonrasında ortaya çıkan bilgiler göre Giuliani kendisini Ukraynalılara "başkan yardımcısının danışmanı" olarak tanıttı.¹ Giuliani, Ukrayna'nın başkenti Kiev'e bizzat giderek

1. "READ: State Department Aide David Holmes' Opening Statement", CNN, 19 Kasım 2019.

Ukrayna'dan Joe Biden ve oğlu Hunter Biden'ın ortak olduğu Burisma isimli doğal gaz şirketine karşı soruşturma başlatmasını istedi.² Giuliani'nin Ukrayna yetkilileri ile olan irtibatı ve Ukrayna'dan Biden'a karşı soruşturma açılması için kurduğu baskı azil süreci gündeme gelmeden de biliniyordu. Giuliani'nin hangi otorite ile Ukrayna'ya giderek ABD'nin dış politikasını ilgilendiren bir konuya dahil olduğu sorgulanmaya çoktan başlamıştı.

Biden'lara karşı yürütülecek soruşturmanın açılması için sadece Giuliani çalışmadı. Ukrayna'yı soruşturma açması için zorlamak adına Beyaz Saray da harekete geçti. Beyaz Saray Ulusal Güvenlik Konseyinde Ukrayna konusunda en yetkili danışman olan Alexander Vindman bu ülkeye olan askeri yardımların durdurulduğunu 3 Temmuz 2019'da öğrendiğini belirtti.³ Beyaz Saray Bütçe ve Yönetim Ofisi, Kongre tarafından verilen yetkiye rağmen Ukrayna'ya gönderilmesi öngörülen yardımları durdurdu.

Medyaya sızan haberlerde Ukrayna'ya gönderilmesi planlanan askeri yardımların gönderilmemesi talimatını Başkan Trump'ın verdiği ileri sürüldü.⁴ İddiaya göre Trump, Beyaz Saray Genel Sekreter vekili Mick Mulvaney'e yaklaşık 400 milyon dolar değerindeki askeri yardımın durdurulması talimatını verdi.⁵ Daha sonra bu askeri yardımın tam olarak 391 milyon dolar değerinde olduğu ortaya çıktı. Trump'ın bu talimatı Ukrayna Devlet Başkanı Zelensky ile 25 Temmuz 2019'da gerçekleştirdiği telefon görüşmesinden

yaklaşık bir hafta önce verdiği belirtildi.⁶ Beyaz Saray Bütçe ve Yönetim Ofisi daha sonra kurumlar arasında gerçekleştirilen bir toplantıda Savunma ve Dışişleri Bakanlıklarına söz konusu yardımların gönderilmeyeceğini bildirdi.⁷ Toplantıya katılan yetkililerin medyaya sızdırdığı açıklamalara göre Başkan Trump "paranın nereye gittiğini analiz etmek istediğini" söyleyerek yardımların durdurulmasına gerekçe sundu.⁸

25 Temmuz 2019'da Başkan Trump, Ukrayna lideri Zelensky ile çokça gündeme gelen telefon görüşmesini yaptı. Yaklaşık iki ay sonra yayımlanan telefon görüşmesinin dökümünde Ukrayna lideri Zelensky'nin Başkan Trump'ı uzunca övdüğü ve Zelensky'nin ABD'den Javelin adlı tanksavarlardan almak istediği yer aldı.⁹ Başkan Trump, Zelensky'nin bu sözleri üzerine "Biz de şimdi sizden bizim için bir iyilik yapmanızı isteyeceğiz"¹⁰ ifadesini kullandı. Trump bu görüşmede Ukrayna Devlet Başkanı Zelensky'ye ABD Adalet Bakanı William Barr ve kendisinin kişisel avukatı olan Rudolph Giuliani ile irtibat halinde olmaları gerektiğini aktardı.¹¹

26 Temmuz 2019'da ABD'nin Avrupa Birliği büyükelçisi, Başkan Trump ile telefonda görüştü. ABD'nin Kiev Büyükelçiliğinde çalışan David Holmes'ın kulak misafiri olduğu telefon görüşmesinde Başkan Trump telefonda Sondland ile konuşurken "Zelensky soruşturmayı açacak değil mi?"¹² diye sordu. Sondland bu soruyu

2. Kenneth P. Vogel, "Rudy Giuliani Plans Ukraine Trip to Push for Inquiries That Could Help Trump", *New York Times*, 9 Mayıs 2019.

3. "Excerpts from Joint Deposition, Lieutenant Colonel Alexander S. Vindman Director for European Affairs, National Security Council", House Permanent Select Committee on Intelligence, 29 Ekim 2019.

4. Karoun Demirjian, Josh Dawsey, Ellen Nakashima ve Carol D. Leonnig, "Trump Ordered Hold On Military Aid Days Before Calling Ukrainian President, Officials Say", *Washington Post*, 23 Eylül 2019.

5. Demirjian vd., "Trump Ordered Hold On Military Aid Days Before Calling Ukrainian President, Officials Say".

6. Demirjian vd., "Trump Ordered Hold On Military Aid Days Before Calling Ukrainian President, Officials Say".

7. Demirjian vd., "Trump Ordered Hold On Military Aid Days Before Calling Ukrainian President, Officials Say".

8. Demirjian vd., "Trump Ordered Hold On Military Aid Days Before Calling Ukrainian President, Officials Say".

9. "Full Document: Trump's Call with the Ukrainian President", *New York Times*, 30 Ekim 2019.

10. "Full Document: Trump's Call with the Ukrainian President".

11. "Full Document: Trump's Call with the Ukrainian President".

12. Geoff Bennett, Rebecca Shabad ve Kyle Stewart, "Holmes Testifies He Overheard Trump Ask Sondland About Investigations", NBC News, 16 Kasım 2019.

olumlu bir şekilde cevapladıktan sonra telefonu kapatarak karşısında oturan Holmes'a "Trump Ukrayna'yı değil sadece Biden'a karşı açılacak soruşturmaya önem veriyor"¹³ dedi. Büyükelçi Sondland Kongrede kendisine sorulan soruları cevaplarırken bu telefon görüşmesinin gerçek olduğunu doğrulayan ifadeler kullandı.¹⁴

Azil sürecinde ortaya çıkan delillere bakılarak ABD'nin Ukrayna'ya sağladığı askeri yardımın Biden'lara yönelik açılacak soruşturmalar karşılığında verileceği algısı kuvvetlendi. Karşılık beklenerek kurulan bu ilişki "karşılık ilişkisi" (*quid pro quo*) olarak adlandırıldı. Daha sonra Trump'ın Zelensky ile kurduğu ilişkinin karşılık ilişkisi olup olmadığının araştırılması için azil süreci başlatıldı. İleride Ukrayna meselesi olarak kısaca ifade edilecek olaylar dizisi başkana karşı yürütülen azil sürecinin temelini oluşturdu ve Amerikan iç politikasını ilgilendiren en önemli gündem maddesi olarak aylarca tartışıldı.

SORUŞTURMA EVRESİ

Başkan Trump'ın Ukrayna Devlet Başkanı Zelensky ile telefon görüşmesinin tamamını dinleyen istihbarat servisi yetkilisi, İstihbarat Genel Müfettişi Michael Atkinson'a şikayette bulundu.¹⁵ Atkinson ise bu ihbarı istihbarat konusunda en yetkili kurum olan Ulusal İstihbarat Direktörlüğüne ilettili.¹⁶ İhbarı aldığı belirtilen Ulusal İstihbarat Direktörü Joseph Maguire, Temsilciler Meclisinin İstihbarat Komisyonuna ifade verme-

ye çağrıldı.¹⁷ Kongre üyeleri ihbarı hemen Kongrenin ilgili komisyonlarına iletmeyen Ulusal İstihbarat Direktörü Maguire'a da ateş püskürdü.¹⁸

Başkan Trump aleyhinde yapılan ihbarın medyaya sızmasından bir haftadan daha az bir süre sonrasında bazı Demokratlar, Trump'ın Ukrayna lideri ile kurduğu ilişkinin başkanın azlini gerektiren suç olarak tanımladılar. Özellikle Kongreye ilk defa seçilen Demokrat Parti üyeleri, Trump'a karşı azil sürecinin başlaması için ilk çağrıda bulunanlardı.¹⁹ 24 Eylül 2019'da Temsilciler Meclisi sözcüsü Demokrat Nancy Pelosi, Başkan Trump için azil soruşturmasının başlayacağını ilan etti.²⁰ Pelosi gerekçe olarak Trump'ın başkan olarak görev yaparken ettiği yemine ihanet ettiğini ve siyasi rakibini yenmek için yabancı bir ülkenin desteğini istediğini belirtti.²¹ Demokrat Parti yetkilileri söz konusu ihbar mektubunu azil sürecinde önemli bir "yol haritası" olarak kullanarak yeni delillere ulaşma yoluna koyuldu.²²

Demokrat Parti'nin üstünlüğü elinde bulundurduğu Temsilciler Meclisinde yürütülen soruşturmalar kapsamında yeni tanıklar Kongreye davet edildi. Temsilciler Meclisinin İstihbarat Komisyonunda dinlenen tanıklar Ukrayna meselesine ilişkin ifade verdi ve meselenin aydınlanmasını sağladı. İstihbarat Komisyonu Başkanı Adam Schiff, azil soruşturmasının yürütülmesindeki en

13. Bennett, Shabad ve Stewart, "Holmes Testifies He Overhead Trump Ask Sondland About Investigations".

14. "WATCH: 'President Zelensky Loves Your Ass,' Referring to Trump, Recalled During Sondland Hearing", YouTube, 20 Kasım 2019, www.youtube.com/watch?v=ewYOM4oBKOc, (Erişim tarihi: 5 Şubat 2020).

15. Greg Miller, Ellen Nakashima ve Shane Harris, "Trump's Communications with Foreign Leader are Part of Whistleblower Complaint That Spurred Standoff Between Spy Chief and Congress, Former Officials Say", *Washington Post*, 18 Eylül 2019.

16. Miller, Nakashima ve Harris, "Trump's Communications with Foreign Leader are Part of Whistleblower Complaint That Spurred Standoff Between Spy Chief and Congress, Former Officials Say".

17. Miller, Nakashima ve Harris, "Trump's Communications with Foreign Leader are Part of Whistleblower Complaint That Spurred Standoff Between Spy Chief and Congress, Former Officials Say".

18. Grace Segers, Kathryn Watson ve Emily Tillet, "Spy Chief Defends Handling of 'Unprecedented' Whistleblower Complaints", CBS News, 26 Eylül 2019.

19. Gil Cisneros, Jason Crow, Chrissy Houlahan, Elaine Luria, Mikie Sherrill, Elissa Slotkin ve Abigail Spanberger, "Seven Freshman Democrats: These Allegations are a Threat to All We Have Sworn to Protect", *Washington Post*, 23 Eylül, 2019.

20. Nicholas Fandos, "Nancy Pelosi Announces Formal Impeachment Inquiry of Trump", *New York Times*, 24 Eylül, 2019.

21. Fandos, "Nancy Pelosi Announces Formal Impeachment Inquiry of Trump".

22. Tamara Keith, "The Whistleblower Complaint Has Largely Been Corroborated. Here's How", NPR, 9 Kasım 2019.

yetkili isim olarak öne çıktı. California temsilcisi Schiff, Dışişleri Bakanlığı, Savunma Bakanlığı ve Beyaz Saray çalışanları gibi önemli görevleri üstlenen yetkililerin dinlendiği kapalı kapılar ardında yürütülen oturumlara başkanlık etti.

Temsilciler Meclisi tarafından tanık olarak çağrılan birçok Beyaz Saray ve Dışişleri Bakanlığı çalışanı bu çağrıya uymayarak Temsilciler Meclisine gitmedi. Kongrede ifade vermek üzere çağrılan ilk kişi Dışişleri Bakanı Mike Pompeo oldu.²³ Fakat Pompeo bu çağrıya uymazken Beyaz Saray hukuk danışmanı, Temsilciler Meclisi sözcüsü Pelosi'ye bir mektup göndererek Beyaz Saray çalışanlarının Temsilciler Meclisi tarafından yapılacak tanıklık çağrılarını cevapsız bırakacağını duyurdu.²⁴ Mektupta Temsilciler Meclisinde görev yapan Demokratlar tarafından yürütülen soruşturmanın anayasal meşruiyeti olmadığı ifade edildi.²⁵ Beyaz Sarayın kendi çalışanlarına yönelik bağlayıcı talebe uymayacağını açık bir şekilde belirtmesi azil soruşturmasında yasama ve yürütme arasındaki çatışmanın habercisi oldu.

Azil soruşturmasının ABD'nin bazı temel kurumlarına etkisi azımsanamayacak kadar büyüktü. Dışişleri Bakanlığının yönetimdeki rolü Ukrayna meselesi ile tartışılmaya başlandı. Dışişleri Bakanı Mike Pompeo, Trump'ın Zelensky ile gerçekleştirdiği telefon görüşmesinde bizzat bulunduğunu çok geç itiraf etti.²⁶ Bakan Pompeo kendi bakanlığında çalışan kişilerin Kongrede ifade vermeye git-

melerine izin vermedi.²⁷ Buna ek olarak ABD'nin Ukrayna büyükelçisi olarak görev yapan Marie Yovanovitch'in görevden alınmasına müsaade etmesi kurum içerisinde saygınlığını yitirmesine yol açtı.²⁸ Yovanovitch, Trump'ın avukatı Giuliani'nin ısrarları sonrasında Trump tarafından kovulmuştu. Bunun üzerine emekli dışişleri personeli toplanarak Yovanovitch'i destekleyen bir dilekçe yazdı.²⁹ Büyükelçi Yovanovitch dışında Dışişleri Bakanlığının önemli isimleri de görevinden istifa etti. Azil soruşturması kapsamında önemli deliller sunan ve Trump'ın avukatı Giuliani'nin meseleye nasıl müdahil olduğunu anlatan Kurt Volker azil soruşturması başladıktan sonra ilk istifa eden şahıs oldu.³⁰ Ukrayna meselesi açığa çıktıktan sonra istifa eden bir diğer üst düzey isim, Dışişleri Bakan Danışmanı Michael McKinley oldu. İstifa etmesinin sebebinin Dışişleri Bakanlığının Ukrayna soruşturmasına ismi karışmış personele yardım etmemesi ve Trump yönetiminin ABD büyükelçilerini iç politika malzemesi yapmasıydı.³¹

Beyaz Saray ve Dışişleri Bakanlığından gelen yasağa rağmen bu kurumlarda önemli pozisyonlarda bulunan bazı isimler Temsilciler Meclisinin ilgili komisyonlarında yürütülen soruşturmalarda tanık olarak yer aldılar. Bazı tanıkların ifadeleri medyaya sızdı ya da tanıklar kendileri verdikleri ifadeleri kamuya paylaştı. Kapalı kapılar ardında verilen ifadelerin içeriğine dair sağlıklı bilgi sahibi olamaması nedeniyle Başkan Trump ve Cumhuriyetçi Parti üyeleri, soruşturmayı sık-

23. Jennifer Hansler, Manu Raju ve Kylie Atwood, "Pompeo Subpoenaed by House Committees for Failure to Produce Ukraine Documents", CNN, 27 Eylül 2019.

24. John Santucci ve Katherine Faulders, "Cannot be Expected to Participate in' Impeachment Inquiry: White House to House Speaker Nancy Pelosi", ABC News, 9 Ekim 2019.

25. Grage Segers, "White House Won't Cooperate with House Impeachment Inquiry, Counsel Says", CBS News, 9 Ekim 2019, <https://www.cbsnews.com/news/white-house-letter-to-nancy-pelosi-white-house-wont-cooperate-with-house-impeachment-inquiry-testimony-documents>, (Erişim tarihi: 27 Şubat 2020).

26. CNN, Twitter, 2 Ekim 2019, <https://twitter.com/CNN/status/1179360011153215488>, (Erişim tarihi: 27 Şubat 2020).

27. Rebecca Ballhaus, Jessica Donati ve Dustin Volz, "State Department Draws More Scrutiny in Trump Impeachment Probe", *Wall Street Journal*, 1 Ekim 2019.

28. Jason Bewslow, "Pompeo Won't Say Whether He Owes Yovanovitch an Apology. 'I've Done What's Right'", NPR, 24 Ocak 2020.

29. Carol E. Lee ve Josh Lederman, "More Than 50 Former Female Ambassadors Call on Administration to Protect Yovanovitch", NBC News, 1 Ekim 2019.

30. Tim Mak, "Former Ambassador Kurt Volker Testifies in Public Impeachment Hearings", NPR, 19 Kasım 2019.

31. Braktkton Booker, "Ex-Pompeo Aide is Latest State Department Official to Talk in Impeachment Inquiry", NPR, 16 Ekim 2019.

ça eleştirdi. Amerikan Savunma Bakanlığının Ukrayna politikasından sorumlu yetkilisi Laura Cooper'ın ifade vermeye geldiği gün otuza yakın Cumhuriyetçi Parti Kongre üyesi salonu bastı.³² Trump'ın Temsilciler Meclisindeki en sadık destekçisi olan Florida temsilcisi Matt Gaetz'in başını çektiği bu grup azil soruşturmasının şeffaf olmamasını eleştirirken Cooper'ın ifadesi beş saat gecikme ile alındı.³³

31 Ekim 2019'da Temsilciler Meclisi azil sürecini resmileştiren bir karar aldı. Azil sürecinin kamuya açık bir şekilde yürütülmesi adına atılan bu adımla Temsilciler Meclisi üyelerinin pozisyonu belli oldu.³⁴ 232 üye evet, 196 üye hayır oyu kullandı. İki üye kendilerinin de mensup olduğu Demokratların başını çektiği Temsilciler Meclisinin azil soruşturmasına ve alınan karara karşı çıktı. Colin Peterson ve Jeff van Drew azil soruşturmasının devam etmemesi taraftarı olduğu için hayır oyu verdi.³⁵ Van Drew yaptığı açıklamada azil soruşturmasının devam etmesinin ülkeyi kutuplaştırdığını ifade etti. İlerleyen günlerde parti değiştirerek Cumhuriyetçi Parti'ye katılan Temsilciler Meclisi üyesi Van Drew, Başkan Trump ile Beyaz Sarayda kameralar karşısına çıktı ve New Jersey'de Trump ile beraber mitingde boy gösterdi.³⁶ Azil sürecinde yapılan en önemli oylamalar sonucunda Cumhuriyetçi Parti üyelerinden fire veren olmadı. Bu oylamaya bakarak azil sürecinin Cumhuriyetçi Parti'nin konsolide olmasını sağladığı sonucuna varılabilir.³⁷

32. Mike Lillis, Rebecca Klar, Olivia Beavers ve Juliegrace Brufke, "Republicans Storm Closed-door Hearing to Protest Impeachment Inquiry", *Hill*, 23 Ekim 2019.

33. Lillis, Klar, Beavers ve Brufke, "Republicans Storm Closed-door Hearing to Protest Impeachment Inquiry".

34. Meg Wagner, Veronica Rocha, Mike Hayes ve Rob Picheta, "House Votes to Formalize Impeachment Inquiry", CNN, 31 Ekim 2019.

35. Wagner, Rocha, Hayes ve Picheta, "House Votes to Formalize Impeachment Inquiry".

36. Eich J. Prince, "Van Drew and the Lost Art of Constructive Dissent", *Hill*, 18 Aralık 2019.

37. Alana Abramson, "It's the Party of Trump' How House Republicans Stayed Unified on Impeachment", *TIME*, 19 Aralık 2019.

13 Kasım 2019'da Temsilciler Meclisinde bulunan Demokratlar kamuya açık bir şekilde tanıkları dinlemeye başladılar. Daha önce kamuya açık olmayan oturumlarda tanık olarak dinlenen üst düzey isimler tekrar Kongreye gelerek Temsilciler Meclisi üyeleri tarafından sorulara cevap verdiler. Tanıkların ifadeleri Başkan Trump da dahil olmak üzere herkes tarafından yakından takip edildi ve Ukrayna meselesi aydınlanmaya başladı.

Azil davasında Trump'ı zora sokabileceği düşünülen isimlerin başında eski Ulusal Güvenlik Danışmanı John Bolton yer aldı. Tanıkların ifadesine göre Giuliani'nin Ukrayna ile yürütülen diplomasiye dahil olmasından son derece rahatsız olan Bolton bu ülkeye yönelik kurulan baskıyı "uyuşturucu ticareti" olarak nitelendirdi.³⁸ Beyaz Saray Avrupa ve Rusya danışmanı Fiona Hill'in ifadesine göre Bolton, Hill'den Beyaz Saraydaki Ukrayna'ya baskı kurma çabasını bir Beyaz Saray avukatına ihbar etmesini istedi.³⁹ Temsilciler Meclisi tarafından tanık olarak Kongreye çağrılan Bolton avukatı aracılığıyla yaptığı açıklamada ancak mahkeme süreci işlerse konuşacağını dile getirdi.⁴⁰ Bolton'un Beyaz Sarayın talimatına uymayarak Kongreye gitme ihtimalini ortaya atması Başkan Trump'a karşı geleceği beklentisini yarattı. Fakat Kongreye tanık olarak gelmesi için uzun bir mahkeme sürecini şart koşması Demokratları da memnun etmedi.

Temsilciler Meclisi İstihbarat Komisyonu soruşturmasını tamamlayarak bu soruşturma sonucunda elde edilen bilgi ve bulguları içeren bir raporu kabul etti.⁴¹ Bu rapor komisyonunda

38. Peter Baker ve Nicholas Fandos, "Bolton Objected to Ukraine Pressure Campaign, Calling Giuliani 'a Hand Grenade'", *New York Times*, 26 Kasım 2019.

39. Baker ve Fandos, "Bolton Objected to Ukraine Pressure Campaign, Calling Giuliani 'a Hand Grenade'".

40. Peter Baker, "Bolton Knows About 'Many Relevant Meetings' on Ukraine, Lawyer Says", *New York Times*, 8 Kasım 2019.

41. Manu Raju ve Jeremy Herb, "House Democrats Vote to Send Impeachment Report to Judiciary Committee", CNN, 3 Kasım 2019.

Demokratların 13 evet oyuna karşı Cumhuriyetçilerin 9 hayır oyuyla kabul edildi.⁴² Kabul edilen üç yüz sayfalık rapor içerisinde Başkan Trump'ın makamını kötüye kullandığına ilişkin bulgular yer aldı.⁴³ Sunulan bu raporda Başkan Trump'a yöneltilen suçlar "Ukrayna meselesi" ve "Kongrenin engellenmesi" olarak ikiye ayrılıyordu.⁴⁴

Kabul edilen rapor sonrasında azil süreci Temsilciler Meclisinin Adalet Komisyonunda devam etti. İlk oturuma tanık olarak ülkede tanınır hukukçular davet edildi. Dört anayasa hukukçusu, Başkan Trump'ın görevden azledilip azledilmemesine ilişkin görüşlerini aktardı. Oturumda cevaplanmaya çalışılan asıl soru hangi suçların başkanın azline neden olduğuna ve Başkan Trump'ın Ukrayna görüşmesinin bu suçlar kapsamında değerlendirip değerlendirilmeyeceğine ilişkindi.⁴⁵ Adalet Komisyonu Başkanı (Demokrat) Jerry Nadler "Neden şimdi" sorusunu cevaplayarak Cumhuriyetçi Parti üyeleri tarafından sıkça dile getirilen sorulardan birine açıklık getirdi.⁴⁶ Cumhuriyetçiler, Başkan Trump'a yönelik yürütülen azil sürecinin zamanlamasının doğru olmadığını ileri sürerek sürecin siyasi motivasyonlarla yürütüldüğünü vurguluyordu. Adalet Komisyonunda gerçekleşen oturumlarda Cumhuriyetçilerin, Ukrayna meselesinde tam olarak ne yaşandığını dikkatli bir şekilde irdelemeden sadece "neden" sorusuna konsantre olduğu gözlemlendi.⁴⁷ Tanık olarak çağrılan dört anayasa

hukukçusundan üçü başkanın azledilmesi gerektiğini belirtirken George Washington Üniversitesi profesörü Jonathan Turley'in Cumhuriyetçilere yakın bir pozisyon aldığı gözlemlendi.⁴⁸ Anayasa hukukçularının yaptığı açıklamaların Kongre üyelerinin pozisyonlarını değiştirmek adına herhangi bir etkisi olmadı.

Temsilciler Meclisinin aldığı kararla Başkan Trump Amerikan tarihinde hakkında azil kararı alınan üçüncü başkan oldu.

Azil süreci sık başvurulmayan bir süreç olduğu için Kongre üyelerinin de sürecin nasıl işleyeceği hakkında birtakım soruları vardı. Daha önce Andrew Johnson, Richard Nixon ve Bill Clinton gibi eski başkanlar aleyhinde yürütülen azil sürecinin bir içtihat oluşturduğu savunulsa da bu içtihadın kapsamı sınırlıydı. Temsilciler Meclisi iç savaş sonrasında uygulanan "yeniden yapılandırma" döneminde başkanın uyguladığı politikaları sonucunda Johnson'ı azletme kararı aldı. Nixon'ın ise Watergate skandalı olarak bilinen Demokrat Parti ofisine ses kaydı cihazı yerleştirilmesi olayının ortaya çıkması sonucunda aleyhinde azil süreci başlatıldı. Birçok Kongre üyesi için Nixon'ın bu skandalı araştırmayı engellemek üzere attığı adımlar Anayasa'ya göre başkanın azlini gerektiriyordu. Temsilciler Meclisi, Beyaz Sarayda o dönem stajyer olarak çalışan Monica Lewinsky ile yaşadığı ilişkiye dair yalan söylemesi sonucunda Clinton'ı azletme kararı aldı. Ancak söz konusu başkanlara atfedilen suçlamaların konusu Başkan Trump aleyhinde başlatılan azil sürecinin konusu olan Ukrayna meselesinden ciddi farklılık gösteriyordu.

42. Raju ve Herb, "House Democrats Vote to Send Impeachment Report to Judiciary Committee".

43. Raju ve Herb, "House Democrats Vote to Send Impeachment Report to Judiciary Committee".

44. Raju ve Herb, "House Democrats Vote to Send Impeachment Report to Judiciary Committee".

45. Chris Cillizza, "9 Takeaways from the House Judiciary Committee's First Impeachment Hearing", CNN, 4 Aralık 2019.

46. Cillizza, "9 Takeaways from the House Judiciary Committee's First Impeachment Hearing".

47. Cillizza, "9 Takeaways from the House Judiciary Committee's First Impeachment Hearing".

48. Cillizza, "9 Takeaways from the House Judiciary Committee's First Impeachment Hearing".

ABD Anayasası'nda başkanın görevden azlini gerektiren suç şu şekilde ifade edilmektedir:

Başkan, başkan yardımcısı ve Birleşik Devletlerin bütün sivil yetkilileri, vatana ihanet, rüşvet, diğer ağır cürüm ve kabahatlerle suçlanır ve mahkum olurlarsa, görevlerinden alınacaklardır.⁴⁹

Anayasa'da başkanın azlini gerektiren suçlar vatana ihanet, rüşvet, diğer ağır cürüm ve kabahatler olarak yer alıyor. Başkanın belirtilen bu suçları işleyip işlemediğine mahkeme değil yasama organı olan Kongre karar veriyor. Temsilciler Meclisinin hazırladığı iddianame sonrasında yargılamayı yapan kurum Senato oluyor. Her ne kadar Senatodaki duruşmalarda mahkeme süreci işletilse de başkanın görevden azledilip edilmemesine karar veren seçilmiş senatörlerdir. Senatörlerin nihai olarak başkanın azledilmesine karar vermesi sürecin siyasi nitelikte olduğunu göstermektedir. Azil sürecinde bir istisna dışında Yüksek Yargı azil sürecine katılmamaktadır. Bu istisna yüksek yargı başhakiminin Senatodaki duruşmaları yönetmesidir.⁵⁰ Bu nedenle Kongrede yürütülen azil sürecinin dar anlamda hukuki bir süreç olarak görülmesi beklenemez.

Bu suçlardan ağır cürüm ve kabahatler (*other high crimes and misdemeanors*) ifadesinin içeriğinin belirsiz olması yargılamalarda yapılan siyasi değerlendirmeleri daha fazla ön plana çıkarmaktadır. Ağır cürüm ve kabahatler –Başkan Trump da dahil olmak üzere– daha önce hakkında azil süreci başlatılmış bütün başkanlar aleyhinde iddia edilen tek suçtur. Aleyhinde azil süreci başlatılmış başkanların hiçbirinin vatana ihanet ya da rüşvet suçu işlediği iddia edilmemiştir. Daha önce de belirtildiği üzere hakkında azil süreci başlatılan dört başkanın işlediği iddia edilen

suçlar birbirinden farklılık göstermektedir. Fakat başkanların işlediği iddia edilen suçların Anayasa'daki yeri aynıdır. Azil süreçlerinde Kongre aynı hükmü birbirinden çok farklı durumlar için aynı şekilde uygulamıştır.

ABD Kongresi hakkında azil süreci başlatılan başkanlar adına aynı Anayasa maddesini farklı olaylar için uygularken hazırladığı iddianamelerde benzer ifadeler kullanılmaktadır. Hakkında azil süreci başlatılan başkanların “görevi kötüye kullanma, adaleti engelleme ve Kongrenin işleyişini engelleme” suçlarını işlediği iddia edilmiştir. Başkan Trump'ın işlediği iddia edilen “görevi kötüye kullanma” ve “Kongrenin işleyişini engelleme” suçlarının bir benzerini eski Başkan Nixon'ın da işlediği öne sürülmüştür.

Azil süreci, Kongre ve Başkanlık arasındaki güçler dengesini belirleme adına önemli bir rol oynamaktadır. Başkanlığın yaptığı bütün işlemlerin Anayasa'ya uygunluğunun mahkeme süreci ile belirlenmesi mümkün değildir. Yargının, başkanın yaptığı işlemleri denetleme yetkisi sınırlı kaldığı anda Kongrenin siyasi denetimi ön plana çıkar. ABD'nin anayasal sisteminin merkezinde olan “denetim ve denge sistemi” kapsamında Kongrenin Başkanlığı denetleme aracı olarak kullandığı araçlar arasında azil süreci de yer alır.

10 Aralık 2019'da Temsilciler Meclisi Demokrat Parti üyeleri, Başkan Trump'ın azledilmesini öngören maddeleri açıkladı.⁵¹ Bu maddeler Senatoda yapılacak azil duruşmaları için iddianame niteliğine sahipti. “Görevi kötüye kullanmak” ve “Kongrenin çalışmasını engellemek” olarak iki maddeden oluşan iddianame ilk olarak Temsilciler Meclisi Adalet Komisyonunda oylandı.⁵² Cumhuriyetçi Parti üyeleri, Trump'ın

49. Amerika Hakkında: Amerika Birleşik Devletleri Anayasası Açıklamalı, (World Book, Chicago:2004), s. 23.

50. Amerika Hakkında: Amerika Birleşik Devletleri Anayasası Açıklamalı, s. 24.

51. Andrew Desiderio, Kyle Cheney ve Heather Caygle, “High Crimes and Misdemeanors’: Dems Unveil Impeachment Charges Against Trump”, *Politico*, 12 Aralık 2019.

52. Nicholas Fandos, “Panel Approves Impeachment Articles and Sends Charges for a House Vote”, *New York Times*, 13 Aralık 2019.

azledilmesine karşı çıkarken Demokratların üstünlüğü elinde bulundurduğu Temsilciler Meclisi Adalet Komisyonu, başkanın azledilmesini öngören maddeleri Temsilciler Meclisi Genel Kuruluna gönderme kararı aldı.⁵³ Komisyonunda 13 Aralık Cuma sabahı yapılan oylamanın parti çizgisinde olduğu bir kez daha gözlemlendi. Başkanın azledilmesini destekleyenlerin sadece Demokrat üyelerden oluşması ABD siyasetinin polarize olduğuna işaret etmekteydi.

18 Aralık 2019'da Trump'ın azledilmesini öngören maddeler 198'e karşı 228 oyla Temsilciler Meclisi Genel Kurulunda kabul edildi.⁵⁴ Başkanın azledilmesini öngören maddelerin kabul edilmesi için yapılan oylama Genel Kurulda azil sürecine ilişkin yapılan ikinci oylamaydı. İlkine benzer şekilde üç Demokrat üye başkanın azledilmesine karşı oy kullanırken bir Demokrat üye ise oy kullanmadı.⁵⁵ Temsilciler Meclisinin bu kararı ile Başkan Trump Amerikan tarihinde hakkında azil kararı alınan üçüncü başkan oldu. Başkan Trump'ın nihai olarak görevden azledilmesi için Cumhuriyetçilerin üstünlükte bulunduğu Senatonun karar vermesi gerekiyordu.

YARGI SAFHASI

Temsilciler Meclisi Başkan Trump'ı azletme kararını henüz almadan önce dikkatler Senatodaki süreç üzerindeydi. Senatörlerin pozisyonları ve yaptıkları açıklamalarla Senatoda yürütülen azil süreci daha başlamadan gündemde geniş yer buldu. Cumhuriyetçi Parti'nin üstünlükte bulunduğu Senatoda sürecin hızlı bir şekilde bitmesi düşünülüyordu. Senato Çoğunluk Parti lideri Mitch McConnell ve

birçok Cumhuriyetçi Parti'nin önde gelen senatörleri, Trump için yürütülen azil duruşmalarının hızlı bir şekilde sonlandırılarak başkanın bu duruşmalardan aklanacağı sinyalini verdi.

Senatodaki azil süreci beklenenden çok sonra başladı. Cumhuriyetçi ve Demokrat Parti arasında Senatodaki azil duruşmaları için kabul edilecek usuller üzerindeki tartışma Kongrenin iki kanadı arasındaki süreci uzattı. Temsilciler Meclisinin Demokrat Parti liderlerinin, Trump'ın azledilmesini öngören maddeleri Senatoya göndermesi ve azil duruşmalarında savcılık görevini üstlenen azil direktörlerini ataması duruşmaların başlaması için gereken resmi şartlar arasındaydı. Temsilciler Meclisinin resmi olarak Trump'ı azletme kararı almasından hemen sonra Temsilciler Meclisi sözcüsü Nancy Pelosi, Senatodaki duruşmaların usulüne ilişkin kurallar belirlenmeden söz konusu maddeleri Senatoya göndermeyeceğini açıkladı.⁵⁶ Azınlık lideri Demokrat Chuck Schumer azil duruşmalarının adil bir şekilde gerçekleştirilmesi için dinlenmesi gereken tanıkların listesinin ve duruşmalarda uygulanan kuralların ortak bir şekilde belirlenmesini önerdi.⁵⁷

Cumhuriyetçi Parti liderleri, Demokrat Partiden gelen usule ilişkin önerileri reddetti. Senato Çoğunluk lideri Mitch McConnell, Beyaz Saray ile iş birliği yaparak azil duruşmalarını beraber yürüteceğini açıkladı.⁵⁸ Senatör McConnell, Senato-Beyaz Saray iş birliğini Beyaz Sarayın hukuk danışmanı olarak görev yapan Pat Cipollone ile yapmayı planlıyordu.⁵⁹ Senatör McConnell'ın

53. Fandos, "Panel Approves Impeachment Articles and Sends Charges for a House Vote".

54. Siobhan Hughes ve Natalie Andrews, "House Votes to Impeach President Trump", *Wall Street Journal*, 18 Aralık 2019.

55. Colby Izkowitz, Felicia Sonmez, John Wagner ve Elise Viebeck, "Trump Becomes Third U.S. President to be Impeached as House Approves Both Articles Against Him", *Washington Post*, 18 Aralık 2019.

56. Mike DeBonis, "Pelosi Says House May withhold Impeachment Articles, Delaying Senate Trial", *Washington Post*, 18 Aralık 2019.

57. Charles E. Schumer, "The Case for Witnesses at Trump Senate Impeachment Trial Gets Stronger Every Day: Schumer", *USA Today*, 8 Ocak 2020.

58. Acyn Torabi, Twitter, 12 Aralık 2019, https://twitter.com/Acyn/status/1205311801212190727?ref_src=twsrc%5Etfw%7Ctwcamp%5Eetweetembed%7Ctwtterm%5E1205311801212190727&ref_url=https%3A%2F%2Fthehill.com%2Fhomenews%2Fsenate%2F474399-mcconnell-says-hell-be-in-total-coordination-with-white-house-on-impeachment. (Erişim tarihi: 5 Şubat 2020).

59. Jordain Carney, "McConnell Says He'll Be in 'Total Coordination' with White House on Impeachment Trial Strategy", *Hill*, 12 Aralık 2019.

Beyaz Saray ile koordinasyonu, Cumhuriyetçi Parti üyeleri de dahil olmak üzere birçok senatör tarafından tepkiyle karşılandı.⁶⁰

Senatodaki duruşmaların nasıl görüleceğini belirleyen kurallara Senatonun salt çoğunluğu tarafından karar verilecekti. Çoğunluk lideri Senatör McConnell, Senatodaki Cumhuriyetçi çoğunluğuna ilk başta güveniyordu. Fakat kendi partisinden gelen tepkiler sonrasında McConnell'in kapalı bir toplantıda yeni tanıkların dinlenmesini engellemek için kendi partisinden yeterli desteği alamadığını itiraf ettiği aktarıldı.⁶¹

Başkanın görevden azledilmesi için gerekli olan 67 oya ulaşılmadığı için Trump aleyhinde açılan davada ABD başkanı suçsuz bulundu.

Öte yandan Demokrat Parti'nin usule ilişkin ısrarı Cumhuriyetçiler tarafından olumlu karşılanmıyor ve iki parti arasındaki anlaşmazlık devam ediyordu. Gözlemciler iki parti liderinin karşılıklı sözlerini bir "atışma" ya da "düello" olarak gördüklerini belirterek diğer senatörlerin bundan hoşnut olmadıklarına işaret etti. Senatörler artık liderlerinin temel konularda uzlaşması gerektiğini düşünmekte ve oturumların nasıl gerçekleşeceğini bilmek istemekteydi. Örneğin duruşmaların ne zaman başlayacağı ya da duruşmalarda kime ne kadar konuşma süresi tanınacağı gibi sorular sorulmaya başlandı.

Senatoda yapılacak azil yargılamalarında izlenecek usule ilişkin tartışmalar sonlanmadan De-

mokratlar duruşmalarda savcı olarak yargılamalara katılacak azil direktörlerini atadı.⁶² Yedi kişiden oluşan azil direktörleri, sözcü Pelosi tarafından Temsilciler Meclisinin Demokrat üyeleri arasından seçildi ve bu ekibin liderliğini Temsilciler Meclisi İstihbarat Komisyonu Başkanı Adam Schiff üstlendi.⁶³ Schiff, Temsilciler Meclisinde yürütülen azil soruşturmasında en yetkili isim oldu.

Azil direktörlerinin atanmasından sonra sözcü Pelosi'nin imzaladığı ve iki maddenin bulunduğu belge bir tören havasında teslim edildi ve Senatodaki azil yargılamaları resmi olarak başladı.⁶⁴ Yüksek Mahkeme Başhakimi John Roberts Kongreye gelerek azil duruşmalarında alacağı görev için yemin etti.⁶⁵ Hakim Roberts Senatodaki azil duruşmalarına başkanlık yaptı. Hakim Roberts'ın yemininden sonra duruşmalarda jüri olarak görev yapmak üzere bütün senatörler yemin etti.

Senatodaki duruşmalar başlamasına rağmen yargılamalarda izlenen usule ilişkin tartışmalar halen sonlanmamıştı. 21 Ocak 2020'de yapılan ilk duruşmada Senatör McConnell azil duruşmalarının işleyişine ilişkin bir karar tasarısı sundu. McConnell tarafından sunulan bu tasarı 20 Ocak 2020'ye kadar kamuya açıklanmaması ve eski Başkan Bill Clinton için yapılan azil duruşmalarından farklılık göstermesi nedeniyle sert bir şekilde eleştirildi.⁶⁶ Senato Azınlık lideri Chuck Schumer bu tasarıya değişiklik önerisi getirerek Beyaz Sarayda ve Dışişleri Bakanlığında çalışanların Senatodaki duruşmalarda tanıklık yapmasını

62. Michael Levenson, "Who are the House Impeachment Managers in the Trump Trial?", *New York Times*, 22 Ocak 2020.

63. Nancy Pelosi, Twitter, 15 Ocak 2020, <https://twitter.com/SpeakerPelosi/status/1217464494668091394>. (Erişim tarihi: 5 Şubat 2020).

64. Brian Naylor, "House Impeachment Managers Deliver Articles to the Senate", NPR, 15 Ocak 2020.

65. Rebecca Shabad, Frank Thorp V ve Jane C. Timm, "Chief Justice John Roberts Swears in Senators for Trump's Impeachment Trial", NBC News, 16 Ocak 2020.

66. Nicholas Frandos, "McConnell Impeachment Rules Modify Clinton Precedent", *New York Times*, 20 Ocak 2020.

60. Rebecca Klar, "Murkowski 'Disturbed' by McConnell's Pledge for 'Total Coordination' with White House on Impeachment", *Hill*, 25 Aralık 2019.

61. Rebecca Ballhaus, Lindsay Wise ve Natalie Andrews, "McConnell Says GOP Doesn't Have Votes to Block Impeachment Witnesses", *Wall Street Journal*, 29 Ocak 2020.

talep etti.⁶⁷ Fakat tanıklara ilişkin sunulan on bir farklı değişiklik önerisi Senatodaki Cumhuriyetçi Parti çoğunluğu tarafından reddedildi.⁶⁸ Schumer tarafından verilen değişiklik önerisine ilişkin yapılan oylamaların parti çizgisinde olması azil sürecinin kutuplaşmış Amerikan siyaseti içerisinde değerlendirildiğini göstermekteydi.

Demokratların Senatodaki duruşmalarda tanıklık yapmak üzere çağırıldıkları isimlerin başında Beyaz Sarayın eski Ulusal Güvenlik Danışmanı John Bolton yer alıyordu. Temsilciler Meclisinde yürütülen azil soruşturmasında tanıklık yapma ihtimalini değerlendiren Bolton, Senatodaki duruşmalarda hukuken bağlayıcı bir talep olduğu takdirde tanık olarak yer alabileceğini duyurdu.⁶⁹ Duruşmalar başladıktan sonra Bolton'un kaleme aldığı kitapta Ukrayna meselesine ilişkin önemli bir kısım medyaya sızdı.⁷⁰ Bolton'un kitabında yer alan iddialara göre Trump Ukrayna'ya gönderilecek 391 milyon dolarlık yardımı Biden'a karşı açılacak soruşturma karşılığında verilmesi talimatını Bolton'a bizzat vermişti.⁷¹ Bolton'un ifadelerinin azil duruşmalarının merkezindeki konu olan Ukrayna meselesinin aydınlanmasında önemli bir delil olarak kullanılacağı düşünülüyordu. Temsilciler Meclisinde dinlenen tanıkların ifadelerinin kulaktan dolma olduğu yönünde ciddi eleştiriler vardı. Demokratlar, Bolton'un bu ifadesini delil olarak sunarak Trump'ın Ukrayna meselesine ilişkin sözlerini doğrudan aktaracaktı. Böylece Bolton'un ifade-

sinin bu tür eleştirilere cevap niteliğinde olacağı öngörülüyordu.

Azil duruşmalarının tarafları olarak görev yapan azil direktörleri ve Beyaz Saray savunma avukatları sözlü yargılamalarda argümanlarını sıraladılar. Adam Schiff'in liderliğinde azil direktörleri, Trump'a karşı elde edilen delilleri Senatoya aktarıırken Beyaz Saray avukatları da Trump'ın azledilmesine karşı savunmasını yaptı. Schiff ve diğer azil direktörleri Trump'ın yaptığı iddia edilen yolsuzluğun detaylarını anlatırken Senatoda yeni tanıkların ve delillerin kabul edilmesi için lobi yapmaya da devam etti.⁷² Azil sürecinde çokça bahsedilen bir iddia Trump'ın savunmasını yapan Alan Dershowitz'den geldi. Dershowitz, ABD başkanının geniş yetkiye sahip olduğunu tartışırken şu ifadeyi kullanması ciddi tepki yarattı:

Eğer başkan, kamu yararını gözeterek kendisine bir sonraki seçimi kazandıracak bir şey yaparsa yaptığı şey, başkanın azlini gerektiren bir karşılık ilişkisi (*quid pro quo*) olarak değerlendirilemez.⁷³

Dershowitz'in argümanının ABD Anayasası'na aykırılık teşkil ettiği ve başkanın yetkilerinin sınırsız olduğu algısını yarattığı yönünde eleştiriler gündeme geldi.

Senatörler davanın her iki tarafına yazılı sorular iletirken kendilerinden detaylı açıklama istediler. Gönderdikleri sorularla Trump'ın azledilmesine ilişkin pozisyonlarını yavaş yavaş açıklamaya başladılar. Birçok Cumhuriyetçi ve Demokrat senatör henüz Senatodaki azil duruşmaları başlamadan önce Trump'ın azledilmesine ilişkin pozisyonlarını açıklamışlardı. Azil duruşmalarının adil yargılama ilkelerine uygun bir şekilde gerçekleşmesi gerektiği konusunda iki parti arasında bir fikir birliği mevcuttu. Fakat iki parti üyelerinin

67. Alexander Bolton, "Tensions Between McConnell and Schumer Run High as Trial Gains Momentum", *Hill*, 23 Ocak 2020.

68. Bolton, "Tensions Between McConnell and Schumer Run High as Trial Gains Momentum".

69. John Bolton, "Statement of John R. Bolton", John Bolton PAC, 6 Ocak 2020, www.boltonpac.com/2020/01/statement-of-john-r-bolton, (Erişim tarihi: 5 Şubat 2020).

70. Maggie Haberman ve Michael S. Schmidt, "Trump Tied Ukraine Aid to Inquires He Sought, Bolton Book Says", *New York Times*, 28 Ocak 2020.

71. Haberman ve Schmidt, "Trump Tied Ukraine Aid to Inquires He Sought, Bolton Book Says".

72. Michael D. Shear, "In Impeachment Case, Schiff Accuses Trump of Trying 'to Cheat' in Election", *New York Times*, 22 Ocak 2020.

73. Charlie Savage, "Trump Lawyer's Impeachment Argument Stokes Fears of Unfettered Power", *New York Times*, 30 Ocak 2020.

adil süreçten kasıtlarının ne olduğu konusunda sunduğu beyanlar birbiriyle çelişiyordu.

Trump'ın azledilip edilmemesi meselesi genel olarak parti çizgisinde kalan bir sorundur. Bu süreçteki ilk oylamanın konusu olan tanıkların dinlenip dinlenmemesi sorununa her iki partinin siyasi olarak yaklaştığı görülmektedir. Genel olarak ABD'deki ceza davalarında tanıkların dinlenmesi şartı aranmaktadır. Özellikle sanığın lehine ifade verecek tanıkların mahkemede dinlenmesi sanığın anayasal hakkı olarak kabul edilmektedir. Trump'ın azil sürecinde tanıkların Senatodaki duruşmalarda yer almamasının mahkeme sürecinin temel işleyişinin dışına çıkılmasına neden olduğu belirtilmektedir. Ceza yargılamalarında takip edilen temel usul haricinde eski Başkan Clinton aleyhinde açılan azil davasında tanıkların dinlendiği hatırlatılmaktadır.⁷⁴

Cumhuriyetçiler ise tanık dinleme hakkının siyasi amaçlarla kötüye kullanıldığını ve azil sürecini uzatarak yargılamaların makul süreyi aştığını ileri sürmüştür. Yargılamalarda makul sürenin aşılmasının sanığın adil yargılanma hakkını ihlal ettiğini savunulmuştur. Senatodaki Cumhuriyetçi Parti liderliği tanıkların dinlenmesine karşı çıkarak azil davalarının hızlı bir şekilde geçmesini istemiştir.⁷⁵

Senatodaki Cumhuriyetçi Parti üstünlüğüne bakarak Başkan Trump dahil olmak üzere birçok kişi azil sürecinin Trump'ın aklanarak sona ereceğinden emindi. Senatoda Trump'ın görevden azledilmesi için gereken üçte iki çoğunluğa Cumhuriyetçi Parti liderliğindeki Senatoda ulaşılması en başından beri zor görünüyordu. Fakat bazı senatorların parti çizgisinde hareket etmeme ihtimali Cumhuriyetçiler ve Demokratlar arasında endişelere sebep oluyordu. Ukrayna meselesi patlak verdikten sonra Trump'ın Ukrayna lideri

ile ilişkilerini eleştiren Cumhuriyetçi senator sayısı onu buldu.⁷⁶ Cumhuriyetçi Parti içerisinde Başkan Trump'ı eleştiren Utah Senatörü Mitt Romney'nin kullanacağı oy merak ediliyordu. Senatör Romney, başkanın azledilmesi yönünde oy kullanması muhtemel Cumhuriyetçilerin başında bulunuyordu.⁷⁷ Cumhuriyetçi Parti içerisinde bu gruba giren diğer senatorlar arasında her zaman parti çizgisinde oy kullanmayan Alexander Lamar, Susan Collins ve Lisa Murkowski yer alıyordu.⁷⁸ Demokratlar adı geçen dört senatorü en azından usul kurallarına ilişkin oylamalarda kendi tarafına çekmeyi planlıyordu. Böylece usule ilişkin ve salt çoğunlukla kabul edilen oylamalarda Demokratlar en azından tanıklar ve deliller yoluyla siyasi bir kazanç sağlayacaktı. Fakat söz konusu Cumhuriyetçi senatorların hepsi azil sürecinde Demokratların beklentisi doğrultusunda hareket etmedi. 31 Ocak 2020'de Senatoda usule ilişkin yapılan oylamada Temsilciler Meclisinin kabul ettiği tanık ifadeleri ve deliller dışında hiçbir delil veya tanığın Senatodaki duruşmalarda kabul edilmeyeceği onaylandı.⁷⁹ Senatör Romney'nin ve Senatör Collins'in usule ilişkin oylamalarda Demokratlara katılması Bolton ve diğer tanıkların ifadelerinin Kongrede dinlenmesi için yeterli olmadı.

Demokrat Parti içerisinde de benzer tartışmalar ortaya çıktı. Muhafazakar ve Cumhuriyetçi seçmenin fazla olduğu eyaletleri temsil eden Demokrat senatorlar azil sürecine ilişkin yaptıkları açıklamalarda temkinliydi. Önümüzdeki Kasım seçimlerinde tekrar seçilme ihtimali zor görünen Alabama Eyaleti senatorü Doug Jones azil sürecinde Başkan Trump'ı eleştiren ifadeler kul-

74. Buckner F. Melton, "A Trial Without Witness is No Trial at All", *Atlantic*, 1 Şubat 2020.

75. Burgess Everett ve Marianne Levine, "Senate Republicans Plan Speedy Trump Trial", *Politico*, 20 Ocak 2020.

76. Aaron Blake, Twitter, 3 Şubat 2020, <https://twitter.com/aaronblake/status/1224441217246625798?s=12>. (Erişim tarihi: 5 Şubat 2020).

77. Mark Leibovich, "Mitt Romney, a Man Alone", *New York Times*, 30 Ocak 2020.

78. Burgess Everett ve Marianne Levine, "Why 4 Key Republicans Split – and the Witness Vote Tanked", *Politico*, 31 Ocak 2020.

79. Robbie Gramer ve Amy Mackinnon, "Trump Prepares for Victory Lap as Impeachment Trial Winds Down", *Foreign Policy*, 31 Ocak 2020.

lanırken sürece ilişkin tarafsız mesajlar vermeye ve eyaletindeki muhafazakar seçmeni kızdırmamaya çalıştı.⁸⁰ 2016 başkanlık seçiminde Trump'ı seçen Michigan, West Virginia ve Arizona eyaletlerinin Demokrat senatörleri azil süreci boyunca diğer senatörlere göre daha az açıklama yaparken bu senatörlerin Trump'ın azledilmesine ilişkin ne oy kullanacağı merak konusuydu.⁸¹

Azil süreci mezkur senatörler için sancılı geçse de bütün senatörler için ciddi bir imtihandı. Senatörler azil süreci kapsamında takındıkları tutumun kendilerine olan siyasi yansımalarını dikkatle inceledi. Başkan Trump gibi birçok senatör Kasım 2020'de yapılacak ABD Senatosu seçimlerine konsantre olmak istiyordu. 31 Ocak 2020'de yeni tanıkların Senatodaki duruşmalara katılmayacağı kesinleşmesiyle azil sürecinin son aşamasına geldiği anlaşıldı. Bir sonraki oturumda davanın tarafları kapanış konuşmalarını yaparak sözü nihai oylamalara katılacak senatörlere verdi. Davanın savcısı rolünü üstlenen azil direktörleri “her bir oy önemli” diyerek kararsız senatörlerin Trump karşısında oy kullanmasını hedefledi.⁸² Beyaz Saray avukatları ise Demokratları hedef alan bir konuşma yaptı. Trump'ın avukatları önümüzdeki başkanlık seçimlerinin Trump'ın Ukrayna meselesindeki sorumluluğunu belirleyici olacağını iddia ederek savunmasını tamamladı.⁸³

Azil duruşmalarının son günlerinde senatörler teker teker kullanacağı oylara ilişkin açıklamalar yaptı. Kararsız olduğu görülen altı senatörün kullanacağı oy merak ediliyordu. Cumhuriyetçi Parti içerisinde Senatör Mitt Romney'nin Başkan Trump'ın azledilmesine yönelik oy kullan-

ması azil sürecinde gerçekleşen sürpriz gelişmeler arasında yer aldı. Senatör Romney'nin başkanın azledilmesi için oy kullanacağı düşünülüyordu. Kullandığı oy sonucunda Senatör Romney'nin Cumhuriyetçi Parti içerisinde Trump karşıtı görüşün yükselen sesi olacağı düşünülüyor. Senatör Romney parti çizgisi dışında hareket eden tek senatör olurken Demokrat senatörler arasında ise fire veren olmadı.

5 Şubat 2020'de Senato Genel Kurulu Başkan Trump için hazırlanan iddianameler üzerinde oylamaya gitti. Trump'ın azledilmesini öngören iki madde için teker teker yapılan oylamalarda Başkan Trump suçsuz bulundu. İlk madde için yapılan oylamada 48 senatör ikinci madde üzerinde yapılan oylamalarda 47 senatör Trump'ın suçlu olduğu yönünde oy kullandı. Başkanın görevden azledilmesi için gerekli olan 67 oya ulaşılmadığı için Trump aleyhinde açılan davada ABD başkanı suçsuz bulundu.

AZIL SÜRECİ SONRASINDA AMERİKAN İÇ SİYASETİ

Azil sürecinin tamamlanması ile azil meselesi beklendiği gibi Başkan Trump'ın ilan edeceği ve seçim mitinglerinde sıkça bahsedeceği zaferlerden biri oldu. Senatodaki nihai oylamanın ertesi günü Beyaz Sarayda yaptığı “kutlama” konuşmasında Trump kendisine destek çıkan Cumhuriyetçi Parti üyelerine teşekkür ederken siyasi rakiplerine de yüklendi. Azil sürecinde Demokrat Parti'de en çok öne çıkan isimler arasında yer alan Adam Schiff ve Nancy Pelosi hakkında “yolsuz” ve “şeytan” gibi ifadeler kullanmaktan ise çekinmedi.⁸⁴ Trump başkanlık seçimlerine girişinden itibaren siyasi rakiplerine aşağılayıcı lakaplar takan biri olmaktan hiç geri durmadı. Bu nedenle

80. Jeremy W. Peters, “How Impeachment Puts Doug Jones in a No-Win Situation in Alabama”, *New York Times*, 28 Ocak 2020.

81. Burgess Everett, “Trio of Dem Senators Considering Vote to Acquit Trump”, *Politico*, 29 Ocak 2020.

82. Andrew Desidero ve Kyle Cheney, “‘Is There One Among You?’: Schiff Seeks Single GOP ‘Guilty’ Vote in Closing Pitch”, *Politico*, 3 Şubat 2020.

83. Natalie Andrews, “Democrats, Trump Team Make Final Arguments in Impeachment Trial”, *Wall Street Journal*, 3 Şubat 2020.

84. Peter Baker, “Trump Hails Acquittal and Lashes Out at His ‘Evil’ and ‘Corrupt’ Opponents”, *New York Times*, 6 Şubat 2020.

azil sürecindeki kızgınlığının bir yansıması olarak Demokratlara ve bir Cumhuriyetçi senatöre bu tür sözleri söylemeye devam edeceği düşünülmektedir.

Senatoda Başkan Trump hakkında ne oy kullanacağı en başından belli olmayan ve Trump'ı Ukrayna lideri ile kurduğu ilişki nedeniyle eleştiren bazı Cumhuriyetçi senatörler Trump'ın azil sürecinden "ders aldığını" ileri sürmüştü. Bu senatörler Trump'ı eleştirirken Demokratlar gibi Trump'ın görevden azledilmesine yönelik oy kullanmamıştı. Fakat azil süreci sonrasında yaptığı konuşmalarda Trump'ın Ukrayna ile olan ilişkilerinden herhangi bir ders çıkarmadığı ve bu süreç boyunca takındığı tavırda bir değişikliğe gitmediği görülmektedir.⁸⁵ Trump sürecin başından beri belirttiği gibi Ukrayna lideri Zelensky ile gerçekleştirdiği telefon görüşmesinin "muhteşem" olduğunun altını çizmektedir.⁸⁶

Trump'ın söz konusu telefon görüşmesine dair açıklamalarında herhangi bir farklılık olmamasına ek olarak Biden ile mücadelesinde farklı yollar kullanmak fikrinde de bir değişiklik olmadı. Azil sürecinden sonra Beyaz Sarayın Ukrayna'ya gönderilmesi öngörülen 30 milyon dolar değerindeki askeri yardımı tekrar askıya aldığı medyaya yansıdı.⁸⁷ Aynı zamanda Trump'ın avukatı Rudy Giuliani, ABD Adalet Bakanı William Barr ile görüşerek Biden aleyhinde kullanılacak birtakım deliller paylaştı.⁸⁸ Trump'ın sancılı bir azil süreci geçirmesine rağmen Ukray-

na ile ilişkilerinde ya da Biden'a karşı kullanılacak bir koz arama konusunda herhangi bir tavır değişikliği olmadı.

Temsilciler Meclisi sözcüsü Nancy Pelosi Senatodaki nihai oylamadan sonra yaptığı konuşmada Temsilciler Meclisinin başkanı azletme kararı aldığını hatırlatarak "Trump'ın sonsuza kadar azledildiğini"⁸⁹ söyledi. Sadece bir Cumhuriyetçi üyeyi ikna ederek Trump'ın görevden azledilmesi yönünde oy kullanmasını sağlayabilen Demokratlar için azil süreci başarısızlıkla sonuçlandı.⁹⁰ Bu başarısızlığa Demokrat Parti'den başkan adayının seçilmesi sürecinin sancılı geçmesi de eklendi. Yaklaşık sekiz ay sonra yapılacak başkanlık seçiminde Trump'a karşı yarışacak adayın seçilmesi sürecine yoğunlaşan Demokrat Parti kapanan azil sürecini siyasi arenada diri tutmak istiyor.

Öte yandan azil sürecinin Başkan Trump'a iyi yönde yansıdığı görülüyor. 4 Şubat 2020'de yayımlanan bir ankete göre Trump'ın onay oranı yüzde 49'u gördü.⁹¹ Başkan Trump'ın onay oranı göreve geldikten sonra hiç bu seviyeye ulaşmamıştı. Trump'ın ABD'nin genelindeki oy oranı artarken Cumhuriyetçi Parti içerisindeki imajı da tavan yaptı.⁹² Trump'ın anketlere yansıyan desteğindeki artışta azil sürecinin önemli bir payı olduğuna inanılıyor. Eski Başkan Bill Clinton'ın Senatoda aklanmasından sonra da anketlerde benzer artışlar olmuştu.⁹³

Azil sürecinin başkanın lehine sonlanmasının kısa vadede Trump'a yarayacağı konusunda bir fikir birliği var. Fakat Trump uzun vadede azil sürecini iyi bir şekilde kullanmazsa kendisine yönelik

85. Gail Collins, "Think Trump's Learned a Lesson? Hahaha", *New York Times*, 5 Şubat 2020.

86. Donald J. Trump, Twitter, 8 Şubat 2020, https://twitter.com/realDonaldTrump/status/1226154000971681795?ref_src=twsrc%5Etfw%7Ctwcamp%5Etrweetembed%7Ctwterm%5E1226154003551178752&ref_url=https%3A%2F%2Fthehill.com%2Fhomenews%2Fadministration%2F482159-trump-vindman-was-very-insubordinate-so-now-hes-out, (Erişim tarihi: 18 Şubat 2020).

87. Justine Coleman, "Trump Administration Delaying Arms Transfers Worth \$30M to Ukraine: Report", *Hill*, 6 Şubat 2020.

88. Matt Zapotosky ve Devlin Barrett, "Barr Acknowledges Justice Dept. Has Created 'Intake Process' to Vet Giuliani's Information on Bidens", *Washington Post*, 10 Şubat 2020.

89. Trish Turner, "Speaker Pelosi Fires Back at President Trump, Says She Prays 'Very Hard' for Him", *ABC News*, 6 Şubat 2020.

90. Buck Sexton, "Democrats Fail Again in Scheme to Remove Donald Trump from Office", *Hill*, 6 Şubat 2020.

91. Jeffrey M. Jones, "Trump Job Approval at Personal Best %49", *GALLUP*, 6 Şubat 2020.

92. Jones, "Trump Job Approval at Personal Best %49".

93. Jones, "Trump Job Approval at Personal Best %49".

artan desteği kaybedebilir.⁹⁴ Azil sürecinde kendisi aleyhinde ifade veren Ulusal Güvenlik Konseyi Avrupa İşleri Direktörü Yarbay Alexander Vindman'ı kovması ve ABD'nin Avrupa Birliği Büyükelçisi Gordon Sondland'ı görevinden geri çağırması bu durumun başlangıcı olarak görülebilir. Beyaz Saray danışmanı Kellyanne Conway'nın bir televizyon programında yönetim içerisinde başka kovulmaların olacağı sinyalini vermesi bu durumun muhtemel olduğunu gösteriyor.⁹⁵ Trump'ın azil sürecinde kendisini zor durumda bırakan yönetim çalışanlarını kovarak yönetim içerisinde bir temizliğe gitmesi ise azil sürecinde yakaladığı desteği kaybetmesine yol açabilir.

SONUÇ

Eylül 2019'da medyada yer alan haberlerle ABD'nin iç gündemi Başkan Trump'ın Ukrayna Devlet Başkanı Zelensky ile yaptığı telefon görüşmesine kilitlendi. Yaklaşık bir hafta sonra Demokratlar, Trump'ın görevden azledilmesi için gereken azil soruşturmasını başlatma kararı aldı. Cumhuriyetçi Parti'nin üstünlüğü elinde bulundurduğu Senatoda azil sürecinin Trump lehine biteceğinden birçokları emindi. Yaklaşık altı ay boyunca ABD'nin en önemli iç gündem maddesi olan azil tartışması iç politika açısından önemli sonuçlar barındırmaktadır. Her ne kadar azil süreci başından itibaren tahmin edildiği gibi sönülse de süreç siyasi partiler içerisindeki denklemler ve 2020'de yapılacak kongre ve başkanlık seçimleri açısından önemli sonuçlar teşkil ediyor.

Temsilciler Meclisinin Demokrat üyelerinin başlattığı azil soruşturması Beyaz Saray, Dışişleri Bakanlığı ve Savunma Bakanlığı gibi ABD'nin temel kurumlarında en üst düzey görevleri üst-

lenmiş yetkilileri dinleme imkanını Kongre üyelerine ve kamuoyuna sundu. Fakat azil soruşturması sırasında yapılan oylamaların birkaç istisna dışında parti çizgisinde olması azil sürecinin genel olarak parti siyasetinin dışına çıkmadığını gösterdi. Birçok Kongre üyesinin azil sürecinde takındığı tutumu önümüzdeki seçimler belirledi. Azil süreci Kongre ve Beyaz Saray arasındaki gerilimi artırırken Başkan Trump'ın Cumhuriyetçi Parti ile bağlarını da güçlendirdi. Sürecin genel olarak Cumhuriyetçi Parti'yi birleştirdiği gözlemlenirken Senatör Mitt Romney'nin Trump aleyhinde oy kullanmasının Trump karşıtlığını alevlendireceğine ihtimal veriliyor.

Başkanın azli meselesinin önümüzdeki seçimlere kadar Demokratların, Cumhuriyetçilerin ve Başkan Trump'ın sıkça dile getireceği bir mesele olması beklenmektedir.

Dışişleri Bakanlığının Temsilciler Meclisinde yürütülen soruşturmada olumsuz etkilendiği tartışılmaya başlandı. Ukrayna meselesi kapsamında ABD'nin Ukrayna büyükelçisinin Ukrayna meselesi nedeniyle kovulduğu ortaya çıktı ve Dışişleri Bakanlığında birçok önemli isim azil soruşturmaları safhasında istifa etti. Dışişleri Bakanı Mike Pompeo'nun Ukrayna meselesine dair tatmin edici açıklamalar yapmaması ve bakanlık personeli yerine Başkan Trump'ı savunma çabası içerisine girmesi Pompeo'nun Washington'daki profiline zarar verdi. Azil sürecinin sadece yasama organı olan Kongre üzerinde sonuçları olmakla kalmayıp yürütme organının temel kurumları üzerinde de etkisinin olduğu savunulabilir.

Demokrat Parti sürecin kısa süreceğinden endişe ederken Cumhuriyetçi Parti azil sürecinin gereksiz uzatılmasından şikayetçiydi. İki

94. David Mark, "How Trump's Election Prospects in 2020 are Being Helped by Impeachment", NBC News, 11 Şubat 2020.

95. Quint Forgey, "Kellyanne Conway Says More Officials May Be Ousted After Trump's Senate Acquittal", *Politico*, 10 Şubat 2020.

parti liderliğindeki anlaşmazlık Senatodaki azil duruşmalarının beklendiğinden geç başlamasına sebep oldu ve bu durum Amerikan kamuoyunu rahatsız etti. Cumhuriyetçi Parti'nin Ukrayna meselesine dair yeni delillerin sunulmasını ve tanıkların dinlenmesini engellemesi yargılamaların adil yürütülmeyeceği algısını yarattı. İki parti arasındaki çekişmenin merkezinde olduğu azil duruşmaları sonucunda Trump'ın azledilmesini isteyen Demokratlar hem usule ilişkin oylamalarda hem de nihai oylamada yeterli Cumhuriyetçi senatörü ikna edemedi. Senatör Mitt Romney'nin Trump'ın azlini öngören maddelerden biri için kullandığı oy haricinde Başkan Trump'ın azli sorusu parti çizgisinde kalarak süreç tamamlanmış oldu.

Başkan Trump hakkında verilen aklanma kararından sonraki siyasi sürecin hem Demokratlar hem de Cumhuriyetçiler tarafından iyi okunması gerekmektedir. Eski Başkan Clinton hakkında yürütülen azil süreci başkanlığının ikinci döneminde sonlandığı için kendisine herhangi bir etkisi olmamıştı. Azil sürecinin 1998 ve 2000 seçimlerine etkisi üzerineyse fikir birliği bulunmuyor. Birçokları azil sürecinin bu süreci başlatan Cumhuriyetçilere Temsilciler Meclisinde birçok koltuğu kaybettirdiğine inanıyor. Fakat Clinton aleyhinde yürütülen sürecin Demokratlara zarar verdiğini düşünen önemli bir kesim

de var.⁹⁶ Özellikle 2000'de Demokrat Parti'nin başkan adayı Al Gore'un Clinton'ın azil süreci ile sıkça anılmasının başkanlık kampanyasına zarar verdiği belirtiliyor.⁹⁷

Trump'ın azil süreci sonrasında Amerikan kamuoyu 2020'de yapılacak seçimlere konsantre olmuş durumda. İkinci kez başkanlık yarışına girecek olan Trump'ın azil sürecinden karlı çıktığı düşünülüyor. Yapılan anketlerde Trump'ın güvenoyu artmış durumda ve bu durumun seçimlere yansıtacağı hesap ediliyor. Fakat uzmanlar azil süreci sonrasında Trump yönetiminin yapacağı bazı hamlelerin bu artışa engel olacağına ilişkin uyarılarda da bulunuyor. Trump'ın yönetim içerisinde kendisi aleyhinde azil sürecine katılan yetkilileri görevden uzaklaştırarak cezalandırmasının 2020 seçimlerinde kendisine fayda sağlamayacağına altı çiziliyor. Azil sürecini atlatan Başkan Trump'ın kampanya sırasında bu süreci sıkça dile getirerek zafer kazandığını vurgulaması öngörülüyor. Trump'ın azli meselesinin (başından beri partizan bir konu olarak ele alındığı gibi) önümüzdeki seçimlere kadar Demokratların, Cumhuriyetçilerin ve Başkan Trump'ın sıkça dile getireceği bir mesele olması beklenmektedir.

96. David Leonhardt, "The Clinton Legacy: Impeachment Hurts the President", *New York Times*, 13 Ekim 2019.

97. Ronald Brownstein, "Democrats Learned the Wrong Lesson from Clinton's Impeachment", *Atlantic*, 6 Haziran 2019.

TRUMP'IN AZIL SÜRECİ SONRASI AMERİKAN SİYASETİ

HASAN YÜCEL

SETA | ANALİZ

ABD Başkanı Trump aleyhinde yürütülen azil süreci 5 Şubat 2020'de Senatoda yapılan oylama ile son buldu. Kırk sekiz senatör "görevi kötüye kullanmak", kırk yedi senatör "Kongrenin işleyişini engellemek" gerekçeleriyle Başkan Trump'ın suçlu olduğu yönünde oy kullandı. Trump'ın görevden azledilmesi için yeterli sayı olan altmış yediye ulaşamadığı için Başkan Trump azil sürecinden aklanarak çıktı. Senatoda Cumhuriyetçi Parti'nin çoğunlukta olması azil sürecinin en başından beri Trump lehine sonuçlanacağı sinyalini veriyordu. Azil süreci beklediği gibi Trump için siyaseten olumlu sonlandı ve Amerikan iç politikasındaki bazı denklemlerin daha iyi anlaşılmasını sağladı.

Bu analizde öncelikle azil sürecinin başlamasına neden olan Ukrayna meselesine değinilerek Başkan Trump hakkındaki iddialara yer verilmektedir. Azil sürecinde yaşanan gelişmeler Washington'daki siyasi beklentiler ışığında aktarıldıktan sonra sürecin Kongre ve Başkanlığın seçimlere odaklandığı bir dönemde yapılmasının Kongre üyelerinin kararı üzerindeki etkisinden bahsedilmektedir. Son olarak da azil sürecinin Kongre ve Dışişleri Bakanlığı üzerindeki etkisi ve 2020 seçimlerine olan yansımaları tartışılmaktadır.

www.setav.org